

עת"א 42668/05/20 - צבי גור נגד היועץ המשפטי לממשלה, ועדת השחרורים המיוחדת בגוש מרכז

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 42668-05-20 גור(אסיר) נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'

פני כבוד השופטת מרשק מרום, אב"ד

כבוד השופט קובו

כבוד השופט גורמן

צבי גור (אסיר) - ע"י ב"כ עורכי-הדין אלון וכ"ץ

עותר

נגד

1. היועץ המשפטי לממשלה - באמצעות פמ"מ וע"י עורכי-

משיבים

הדין גדות-כרמי ופאר

2. ועדת השחרורים המיוחדת בגוש מרכז

פסק דין

- מונחת לפנינו עתירת אסיר העולם צבי גור [להלן: "העותר"] כנגד החלטת המשיבה 2, ועדת השחרורים המיוחדת בראשות כב' השופטת בדימוס אפעל-גבאי [להלן: "הוועדה"], מיום 13.5.2020 בתיק וש"מ 22214-08-14, אשר דחתה את בקשת העותר לשחרור על תנאי מטעמים רפואיים לפי סעיף 7 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א - 2001 [להלן: "החוק"].

רקע והשתלשלות ההליכים

- העותר, יליד 1947, נושא מאסרו השלישי - מאסר עולם, לאחר שהורשע בחטיפתו וברצח של הקטין אורון ירדן ז"ל. העותר נדון בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב (במסגרת תפ"ח 608/80) למאסר עולם בגין עבירה של רצח ובנוסף, הוטלו עליו 34 שנות מאסר בגין ביצוע עבירות של חטיפת קטין ממשמורת, סחיטה באיומים, וכן בגין עבירה של חטיפת קטין פלוני מכפר שמריהו שאירעה קודם לרצח של אורון ז"ל.

- כפי שעולה מכל ההחלטות השיפוטיות שניתנו בעניינו של העותר, מעשה הרצח שביצע נצרב בתודעת הציבור כאחד ממעשי הרצח המתועבים והמזעזעים שבוצעו במדינת ישראל. אורון ז"ל היה בן שמונה שנים במוותו, לאחר שנחטף ממרכז סביון ועקבותיו נעלמו ביום ראשון, 8.6.1980, כדי לדרוש כופר מבני משפחתו. באותו ערב, העותר יצר קשר עם הוריו של אורון ודרש תשלום כופר בסך של שני מיליון לירות. דמי הכופר שולמו ביום 10.6.1980, אך אורון ז"ל לא שב לביתו, כשהוברר שעוד לפני שהעותר אסף את הכסף, הוא חנק את אורון ז"ל בכך שמנע ממנו לנשום מספר דקות והניח את גופתו בשדה סמוך. רק כעבור 17 ימים, ביום 27.6.1980, אותר העותר ונעצר לאחר שהפקיד את כספי הכופר בבנק.

קודם לחטיפתו של אורון ז"ל, הגיע העותר בחודש אפריל 1980 לכפר-שמריהו, וכמעשה הכנה לחטיפתו ורציחתו של אורון ז"ל "התאמן" בחטיפת ילד בן 11 שאותו הכיר, הילד ניסה לברוח והעותר שחרר אותו לאחר זמן קצר.

4. העותר היה בן 33 בעת ביצוע העבירות, והחל לשאת את עונשו מיום 27.6.1980. לחובתו שש הרשעות שקדמו למאסר הנוכחי בגין ביצוע מגוון עבירות רכוש, והוא נשא בשני עונשי מאסר בפועל - האחד בן שנה ומחצה, השני בן שלושה חודשים - ממנו שוחרר שחרור מוקדם.

5. במהלך מאסרו הנוכחי, בשנת 1985, ברח העותר מן המאסר בעת שניצל את העובדה שנשלח לצבוע את הקירות החיצוניים של הכלא. רק כעבור חמישה ימים הוא נעצר והוחזר לכלא ועל כך, נדון לעונש של תשעה חודשי מאסר במצטבר.

6. בשנת 1999 נקצב עונשו של העותר בין כל העבירות ל - 45 שנים, והוא עתיד להשתחרר שחרור מלא בעוד כחמש שנים - ביום 26.6.2025 (מועד 2/3 בניכוי מנהלי חלף ביום 9.1.2010).

7. עניינו של העותר נדון לראשונה לפני ועדת שחרורים מיוחדת ביום 29.3.2011, אשר דחתה את בקשתו לשחרור מוקדם. בין שאר נימוקי הוועדה צוין, כי בעניינו של העותר חל סעיף 10(א) לחוק, שכן מדובר באירוע ש"נחרט בזכרונו ובתודעתו של הציבור כאירוע טראומטי, המלמד לאיזה שפל יכול אדם להגיע כדי להשיג כסף... התורה מתייחסת לעבירת גניבת בן אנוש לצורך בצע כסף, כאחת העבירות החמורות ביותר שדינם מיתה..." (החלטה מיום 5.4.2011, נספח י' לכתב התשובה, בעמ' 8).

ביום 13.9.17, במסגרת דיון חוזר, החליטה ועדת שחרורים בראשות כב' השופט (בדימוס) בנימין ארבל, לשחרר את העותר על תנאי לתוכנית שיקום שהכינה רש"א. על החלטה זו הגיש המשיב 1 [להלן: "המשיב"] עתירה לבית-המשפט זה (עת"א 44609-09-17) אשר נדונה לפני הרכב בראשות הנשיא דאז, כב' השופט טל, ובפסק-דין מיום 31.10.2017 הוחלט על קבלת העתירה ובוטלה ההחלטה לשחרר את העותר על תנאי. בפסק-דין זה נקבע, כי לא יכול להיות ספק כי בסעיף 10(א) לחוק כיוון המחוקק למעשים כגון המעשים אותם ביצע העותר וכי לא ניתן לומר כי חל בעותר שינוי בולט וממשי מבחינת הבנת חומרת מעשיו.

העותר ביקש להשיג על פסק-הדין בעתירה במסגרת רע"ב 9244/17. בסוף הליך זה העותר חזר בו מהעתירה, תוך שנקבע על-ידי בית-המשפט העליון כי עניינו של העותר יובא שוב בפני ועדת שחרורים ביוני 2019.

ועדת השחרורים המיוחדת בראשות כב' השופט (בדימוס) אפעל גבאי אכן התכנסה לדון בעניינו של העותר

בהתאם למצוות בית-המשפט העליון, וביום 23.7.2019 דחתה הוועדה את בקשתו של העותר לשחרור על תנאי. העותר מלין כנגד החלטה זו במסגרת עת"א 9213-08-19 [להלן: "העתירה הראשונה"] אשר נדונה אף היא לפנינו. הטיעונים בעתירה הראשונה ובעתירה נושא פסק-דין זה נשמעו אמנם באותו מועד - בישיבת יום 11.6.2020, אך זאת לאחר שבקשתו של ב"כ העותר לאיחוד הדיונים נדחתה.

ההליכים שקדמו להחלטת הוועדה נושא העתירה והמסמכים שהונחו לפנייה

8. על-פי דו"ח סוציאלי מיום 31.3.2020 (נספח ו' לכתב התשובה), העותר שהה באגף שיקום מיום 4.1.2012 עד 28.10.19, שאז הודח בשל התדרדרות במצבו הרפואי ושולב באגף קשישים חולים וצפוי לעבור למר"ש על רקע צרכיו הרפואיים.

9. יוער בהקשר זה, כי תהליך השיקום הממושך והרציני שעבר העותר במשך השנים, בין היתר באגפי השיקום הקבוצתי והפרטני, יציאתו לחופשות מאז שנת 2010 ועד לאחרונה ללא חריגות, קיומה של תוכנית רש"א גם לעת הזו, והערכת מסוכנות לאלימות עתידית ברמה נמוכה - הם כולם נתונים שעמדו לעיני הוועדה והערכאות השיפוטיות במשך השנים האחרונות.

10. ביום 2.4.20, הוגשה בקשה לשחרור זמני של העותר מטעמים רפואיים על יסוד סעיף 7(ב)(1)(ב) לחוק, ביוזמת רופא שב"ס - ד"ר רמי פרנקל (שהוא רופא מוסמך לפי סעיף 7(ה) לחוק).

מחוות-דעתו מיום 31.3.2020 (להלן: "חוות-הדעת הראשונה"; נספח ג' לעתירה) עולה, כי העותר אובחן כחולה במחלה ממארת ללא מקור ברור לאחר ביצוע ביופסיה מקשריות לימפה באגן שבוצעה ביום 5.12.19 (כשלך קדמו מספר בירורים על רקע תלונות שונות של העותר, ובין השאר בשל כאבי בטן וירידה במשקל). הוזכר, כי ברקע מחלות כרוניות הכוללות מחלת לב איסכמית, יתר לחץ דם, יתר שומנים בדם וסכרת.

ביום 23.3.2020 החל העותר בטיפול ובמעקב במרפאה אונקולוגית בבית-חולים שמיר. ד"ר פרנקל פירט, כי במסמך רופא אונקולוג מיום 8.3.2020 נכתב, כי העותר מצוי לאחר שלושה מתוך שישה טיפולים כימותרפיים עם תגובה קלינית טובה. לאחר הטיפול הרביעי הוא צפוי להשלים את הבירור על-ידי MRI מוח ו- CT בטן ואגן בשל חשד לגרורות במוח. עוד צוין באותו מסמך כי תוחלת החיים לחולה במחלה ממארת זו ובהסתמך על הספרות המקצועית הוא מוות ל - 80 אחוז מהחולים בין 3 ל - 10 חודשים. דווח עוד כי בין הימים 25.3.2020 עד 30.3.2020, אושפז העותר לאחר יציאת הנפרוסטומה מהמקום, ולאחר החזרתה שוחרר מאשפוז.

בסיכום חוות-דעת כותב ד"ר פרנקל, כי לעותר מחלה ממארת בשלב מתקדם ללא מקור ידוע ועם פיזור גרורתי. בשים לב לחשש הכרוך בהידבקות בנגיף הקורונה ובהדבקה עקב היציאה לטיפולים בבית-חולים, יש בטיפול שעל העותר לקבל כדי לסכן את חייו באופן ממשי וכן לגרום לסבל ולירידה בתפקוד.

11. ביום 5.4.2020 הגיש ב"כ העותר בקשה עצמאית מטעמו "לשחרור מוקדם בשל מחלת סרטן סופנית והתפרצות מגפת הקורונה" יחד עם מסמכים רפואיים שונים מאוקטובר 2019 ועד דצמבר

2019 (נספח ה' לעתירה). נטען בבקשה, כי העותר מקיים הן את התנאים הקבועים בסעיף 7(א)(1) לחוק שכן ימיו ספורים או שהמשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, הן את התנאים הקבועים בסעיף 7(ב)(1)(א) ו - (ב) לחוק, שכן עליו לקבל טיפולים רפואיים שיש בהם כדי לסכן את חייו באופן ממשי והטיפול מלווה בירידה ניכרת בתפקוד ובסבל רב.

12. כחלק מתגובת ב"כ המשיב לבקשה, הוגשו שאלות הבהרה לאמור בחוות-הדעת של ד"ר פרנקל, אשר נגעו, בין השאר, למספר סוגיות: אופן ההערכה הסטטיסטית של תוחלת החיים המוערכת; אי-בהירות באשר לטיפול הכימותרפי שקיבל העותר והצפי לעתיד; התמודדות שב"ס עם אסירים חולים בקבוצות סיכון נוכח התפשטות נגיף הקורונה.

13. ביום 26.4.2020, העביר רופא שב"ס מסמך הכולל מענה כללי לאופן ההתמודדות עם אסירים הסובלים ממחלות כרוניות בעידן הקורונה (נספח ו' לעתירה).

14. לקראת הדיון בוועדה, ביום 7.5.2020 הוגש עדכון לחוות-דעת רופא שב"ס ומענה לשאלות ההבהרה, גם לאור שינוי במצבו הרפואי של העותר ובהמשך להחלטת הוועדה מיום 13.4.2020 (להלן: "חוות-הדעת השניה"; נספח ז' לעתירה).

בחוות-דעת זו דווח, כי העותר השלים חמישה מתוך ששת הטיפולים הכימותרפיים המתוכננים, כשהטיפול האחרון נקבע ליום 14.5.2020. בין הימים 3.5.2020 עד 6.5.2020 אושפז העותר בבית-חולים עקב חולשה ולחצי דם נמוכים, טופל בהתאם, ולאחר שיפור במצבו הוחזר למר"ש. במכתב השחרור צויין, כי ממצאי בדיקות CT אחרונות הראו הקטנה ניכרת בממצאים באגן והיעלמות הקשריות בבית החזה.

כסיכום נכתב, כי בדיקות ההדמיה האחרונות מצביעות על שיפור במצבו של העותר ומצבו כעת יציב. לאור ממצאים אלו, אשר מצביעים על שיפור במצב ונכון לעת כתיבת חוות-דעת, כותב ד"ר פרנקל כי אין בהמשך שהותו של העותר בבית-הסוהר כדי לסכן את חייו של העותר, ושב"ס יחד עם גורמי הרפואה בקהילה ערוכים ויודעים להעניק לעותר את הטיפול לו הוא זקוק.

בחוות-דעת זו קיימת גם התייחסות לנושא תוחלת החיים הצפויה וצוין, כי ככל שמקור הגידול ידוע, ניתן לתת טיפול ממוקד ולהעריך תוחלת חיים. בעניינו של העותר מדובר בגידול שמקורו לא אותר, שלב המחלה הוא גבוה, ולכן ניתן טיפול כללי למחלות ממאירות עם פיזור גרורתי, ומכאן שהערכת תוחלת החיים היא כללית.

חוות-הדעת מתייחסת גם לאמצעים בהם נוקט השב"ס בהתמודדות עם נגיף הקורונה.

15. עובר לדיון בוועדה, הוגשה עמדת נפגעי העבירה בכתב, ולפיה הם מתנגדים באופן נחרץ לשחרורו של העותר, הן בשל הטענה שתנאי סעיף 7(ב)(1)(א) לחוק אינם מתקיימים, הן מטעמים הנעוצים בשלום נפגעי העבירה ושלום הציבור בהתאם לסעיף 7(ג) לחוק. עוד נטען, כי שב"ס ערוך ליתן מענה

לצרכיו הרפואיים של העותר, מגפת הקורונה אינה יוצרת סיכון מוגבר עבורו שכן בין כתלי בית הסוהר וביציאות לבית-החולים הוא מוגן היטב. לבסוף צוין, כי שחרורו של העותר עלול לסכן את משפחתו של אורון ירדן ז"ל, שכן לנוכח מאפייני אישיותו בני המשפחה חוששים מנקמה, במיוחד במקום שמדובר במי שלכאורה "אין לו עוד מה להפסיד" (נספח מד' לכתב התשובה).

ההחלטה נושא העתירה

16. הדיון בעניינו של העותר התקיים ביום 10.5.2020. בשל תקנות שעת החירום, הדיון התנהל כאשר העותר צפה בדיון באמצעות VC, יו"ר הוועדה קיימה את הדיון מביתה באמצעות VC(הכל באישור מנהל בתי-המשפט), וכל הנוכחים - לרבות נציגי הציבור ומזכיר הוועדה נכחו באולם בית-משפט.

בהחלטה מנומקת, מפורטת ויסודית מיום 13.5.2020, דחתה הוועדה את בקשת העותר.

17. לאחר שפירטה את נתוני העותר, את המסמכים שהובאו לפניה, את טיעוני ב"כ הצדדים ואת דברי העותר בתום שמיעת הטיעונים, פנתה הוועדה לדיון במסגרת הנורמטיבית הקבועה בסעיף 7 לחוק הדן בשחרור על תנאי מטעמים רפואיים.

18. באשר לביטוי "ימיו של האסיר ספורים", הקבוע בסעיף 7(א)(1) לחוק, הפנתה הוועדה לפרשנות שנקבעה לסעיף זה בפסיקת בית-המשפט העליון ולישומה בנסיבותיו הפרטניות של העותר. לעניין זה, הפנתה הוועדה למסמך של ד"ר ניסימוב מיום 8.3.2020, אשר אומץ על-ידי ד"ר פרנקל, ולפיו 80 אחוז מהחולים עם אותו גידול מתים בחלוף 3 עד 10 חודשים. הוועדה קבעה, כי על סמך מלוא המסמכים שהוגשו לעיונה, פרק זמן זה שננקב בחוות-הדעת בא בגדר "חודשים ספורים" אך אינו בא בגדר "ימים ספורים" כפי שדורש החוק. הוועדה ציינה, כי אמנם העותר מתמודד עם מחלת סרטן גרורתית ללא מקור ידוע, אך בחודשיים האחרונים חל שיפור במצבו וניתן אף לומר כי חלה נסיגה בפיזור הגרורת. עוד צוין, כי העותר צפוי לעבור טיפול כימותרפי נוסף ביום 14.5.2020, והוועדה הביעה תקווה כי טיפול זה יביא לנסיגה נוספת של הגרורות הסרטניות. הוועדה שבה והזכירה, כי מצבו של העותר קשה והוא נזקק לסיעוד, אך אין בכך די כדי להביא לקביעה כי הוא נוטה למות וימיו ספורים.

19. הוועדה סיכמה חלק זה בהחלטתה בקביעה, כי העותר "זוכה לטיפול מיטבי במסגרת שב"ס, התייעוד הרפואי מצביע על תגובה טובה לטיפול הכימותרפי ועל הקטנה עד כדי היעלמות של חלק מן הגרורות הסרטניות. במצב דברים זה לא ניתן לומר כי ימיו של האסיר ספורים, וניתן להניח כי הטיפולים הכימותרפיים האריכו את חייו של האסיר ולא קיצרו אותם. האסיר אינו מצוי בשלב שבו הרפואה 'הרימה ידיים' בעניינו. סט הטיפולים הראשון הוכיח את עצמו ואנו תקווה כי בארסנל הרפואי כלים נוספים למלחמה במחלה." (עמ' 9, פסקה 10 להחלטה).

20. בהמשך, קבעה הוועדה, כי בנוסף, אין המדובר במי שהמשך שהותו במאסר מסכנת את חייו

באופן ממשי בשל חולניותו. ההפך הוא הנכון: הטיפול שניתן לעותר במאסר, בשיתוף עם בית-חולים שמיר, הביא לשיפור במצבו. יתרה מכך, הצורך הנוכחי של העותר בסיעוד זוכה למענה במסגרת שב"ס בדמות אסיר תומך המלווה את העותר ונענה לצרכיו.

21. לאור האמור לעיל, הוועדה לא מצאה שיש להורות על שחרורו של העותר לפי סעיף 7(א)(1) לחוק או על שחרור זמני לפי סעיף 7(ב)(1)(א) לחוק.

22. בהמשך ההחלטה, הוועדה דנה בבקשה לשחרר את העותר לפי סעיף 7(ב)(1)(ב) שעניינו שחרורו הזמני של חולה במחלת הסרטן. הוועדה סקרה את הפסיקה המעטה שקיימת בנושא ואת הצעת החוק שבמסגרתה הוסף הסעיף האמור. הוועדה קבעה, כי המדובר בחלופה שנועדה לאפשר לאסיר חולה סרטן לעבור טיפולים מסכני חיים בקהילה בהתקיים התנאים האמורים בסעיף, במסגרת שחרור זמני ממאסר מתוך כוונה לשוב לבית הסוהר עם סיומם.

23. יישום הכללים המשפטיים לעניינו של העותר הוביל את הוועדה למסקנה, כי עניינו של העותר אינו נופל לגדרו של הסעיף. העותר עומד לסיים את הסדרה בת ששת הטיפולים, אין תכנון לפרוטוקול נוסף, כאשר סט הטיפולים הנוכחי, אותו עבר העותר בין כותלי הכלא בשיתוף עם בית-החולים שמיר, הביא לשיפור במצבו, ושב"ס יחד עם גורמי הטיפול בקהילה ערוכים להעניק לעותר את הטיפול לו הוא נדרש.

24. נוכח מסקנות אלו, הוועדה לא ראתה לנכון להרחיב באשר לעמדת נפגעי העבירה.

25. הוועדה סיימה את החלטתה במילים אלו: **"סיכומם של דברים. אין לכחד כי האסיר מתמודד לצד מחלות הרקע מהן הוא סובל גם עם מחלת סרטן מפושטת, ותוחלת חייו התקצרה באופן משמעותי בשל כך. כפי שהראינו לעיל, נכון לעת הזאת האסיר אינו בא בגדרו של סעיף 7 לחוק הדין בשחרור על תנאי מטעמים רפואיים ואינו עומד בתנאים הנדרשים לשחרור קבוע או זמני. אנו מאחלים לאסיר בריאות טובה ומקווים כי ההטבה במצבו תמשיך. היה וחלילה יחולו החמרה או הרעה במצבו, ניתן יהיה לשוב ולפנות לוועדה בבקשה חדשה."** (פסקה 13 בעמ' 12 להחלטה).

הדין לפנינו וטענות הצדדים

26. לאחר שהוגשו כתבי טענות מקיפים, קיימו דיון ממושך לפנינו ביום 11.6.2020 בנוכחות באי-כוח העותר (עורכי הדין אלון וכ"ץ), באי-כוח המשיב (עו"ד גדות-כרמי ועו"ד פאר), באי-כוח נפגעי העבירה (עו"ד פורר ועו"ד לוי), הגב' ליאורה ירדן - אחותו של אורן ירדן ז"ל, והעותר באמצעות VC.

27. טיעוני ב"כ העותר, בתמצית, הן: העותר עומד בכל הקריטריונים המנויים בסעיף 7 לחוק ולדעתו ימיו ספורים, כאשר הוועדה טעתה טעות היורדת לשורשו של עניין באשר לפרשנות המונח "ימיו ספורים"; האמור בחוות-הדעת שהוגשו, גילו של העותר, קיומן של מחלות רקע והיותו במצב סיעודי מורכב ממחישים זאת באופן מעשי; העותר מצוי בסיכון גבוה לחייו בכל יום נוסף שהוא ממשיך לשהות בכלא, והמצב שהוצג הוא בבחינת שיפור רגעי בלבד; ברור היה שבסופו של יום קרפ"ר שב"ס יביע עמדה לפיה הוא מסוגל לטפל בעותר ולא היתה ציפייה אחרת ממנו; המדובר באסיר למופת שאין לחובתו דו"ח משמעת אחד; הוועדה טעתה משלא נתנה משקל ראוי לחוות-דעת רש"א ולהמלצתה לשחרר את העותר לתוכנית הטיפולית המוצעת וכן לאמור בדו"ח הסוציאלי העדכני.

28. טיעוני ב"כ המשיב, בתמצית, הן: על-פי פסיקת בית-המשפט העליון, המונח "ימים ספורים" ראוי שיפורש בהתאם לנסיבות המקרה הספציפי ובהתאם לתכליות החוק שעניינו שמירה על כבודו של האדם, האסיר, בתקופה האחרונה של חייו, לצד שיקולים של טובת הציבור ושמירה על שלומם של קורבנות העבירה; את הפרשנות הראויה של החוק צריך ליישם במקרה מורכב זה, בו ניטלו חייו של ילד בן שמונה במעשה רצח אכזרי ובקור רוח, ובמיוחד מקום בו מתבקש שחרור מוקדם מטעמים רפואיים ביחס למקרה שעל נסיבותיו חלות הוראות סעיף 10א) לחוק; העותר לא הרים את הנטל הנדרש ממנו כדי להוכיח בראיות מנהליות כי "ימיו ספורים" או כי המשך שהותו במאסר תסכן את חייו באופן ממשי בשל חולניותו; תנאי החוק באשר לשחרור זמני אינם מתקיימים אף הם, כאשר העובדה שהעותר מצוי במצב סיעודי לא מהווה עילת שחרור עצמאית מטעמים רפואיים; באופן כללי, טיעוני של ב"כ העותר אינם מתייחסים לשאלת סבירותה של החלטת הוועדה, ובמיוחד נוכח קביעת הוועדה לפיה היה וחלילה יחולו החמרה או הרעה במצב, ניתן יהיה לשוב ולפנות לוועדה בבקשה חדשה.

29. שמענו גם את העותר עצמו, אשר תיאר בפנינו את מצבו: **"מה שאני הבנתי שכל מיני סעיפים ומספרים רצו פה ומבחינה פיזית אני נסמך טוטאלית ואין לי ברירה אחרת מהקימה בבוקר שאני תלוי באחרים, מקלחת, (השמטה), נקיון סטנדרטי רגיל כמו במר"ש. אני לא מתפקד, הידיים רדומות מהמפרק ומטה, אני לא יכול לאכול ובשבועיים האחרונים החמיר עוד יותר והרגליים בכלל לא מתפקדות, פרט לזה מהברך למטה אין תחושות. אין תחושה והדבר היחיד שעובד זה המחשבה והצלילות וגם הדיבור הפך להיות קשה עלי, אבל חיכיתי ליום הזה שישחררו אותי לפני שאני, ימי ספורים, אני לא יודע להגיד יום שבוע או חודש אבל אני יודע שאני לא אותו אדם שהייתי. הדבר הראשון שאני יכול להכניס למצב הרפואי שהאכילה היא לא אכילה ו(השמטה). התפקוד שלי שואף לאפס עם עוד אפס, אני חש שאני רק יכול לחשוב וגם הדיבור לא בהיר לגמרי. ברור לי שימי ספורים וברור לי שאם לא ימים אז שבוע שבועיים ואני רוצה לעשות זאת בחיק משפחתי. אני מקווה מאוד שהם נערכו לזה ויש אפשרות ואני כבר לא אני (השמטה) ואפילו הלבוש המינימלי הקטן ביותר אני לא מסוגל ואני לא מדבר על אכילה או הישרדות. אני נושם, נכון, קשה לי, אבל אני מצפה שמעבר לכל מה שנאמר עד עכשיו בנושא הרפואי לא ממצה באמת את החיים פה. גם התומך הוא סה"כ אסיר שהתנדב וגם זה נמאס, צריך להושיב אותי על כיסא גלגלים צריכים שניים ולא אחד וכמה פעמים נפלתי. זה מצב בלתי שאפשר לתאר במילים, האצבעות של הרגליים והידיים מזמן קיבלו את החוסר ומהמרפק**

והברך למטה אין שום תחושה. לכן אני חושב שמעבר לכל מה שנאמר, כל מיני תאריכים ומספרים, אני כבר לא אדם..." (מתוך פרוטוקול הדיון שנערך בעתירה הראשונה ביום 11.6.2020, עמ' 2 שורות 5 - 21; כל השגיאות במקור). מיד לאחר מכן, פנה העותר אל הגב' ליאורה ירדן, הביע חרטתו בפניה וביקש את סליחת המשפחה.

דיון והכרעה

30. נאמר כבר, כי דין העתירה להידחות, שכן החלטת הוועדה ממחישה איזון ראוי בין מכלול השיקולים, מבוססת היטב בתוך מתחם הסבירות, ואינה מצדיקה התערבות שיפוטית.

31. כפי שצינה הוועדה, המסגרת הנורמטיבית הרלבנטית לדיון הנוכחי בעניינו של העותר מצויה בהוראות סעיף 7 לחוק, ולהלן נוסח הסעיפים הרלבנטיים:

"(א) הועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, לאחר ששקלה חוות דעת של רופא, בהתקיים אחד מאלה:

(1) ימיו של האסיר ספורים, ובלבד שמצבו הרפואי האמור היה לכזה לאחר שפסק הדין בעניינו היה לחלוט או שהמשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, בשל חולניותו;...

(ב) (1) הוועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, שחרור זמני לפרק זמן כאמור בפסקה (2), לאחר ששקלה חוות דעת של רופא, ובלבד שהאסיר הוא אחד מאלה:

(א) אסיר שמתקיים לגביו האמור בסעיף קטן (א)(1);

(ב) אסיר החולה במחלת הסרטן או אסיר שעבר או שעומד לעבור השתלה של איבר חיוני, ואשר בשל כך עליו לקבל טיפול רפואי שיש בו כדי לסכן את חייו באופן ממשי והטיפול מלווה בירידה ניכרת בתפקוד ובסבל רב;...

(ג) בבואה להחליט על שחרור על-תנאי לפי סעיף זה, תשקול הועדה גם שיקולים של טובת הציבור, לרבות שלום משפחתו של האסיר ושלום נפגע העבירה ומשפחתו."

32. במרכז המחלוקת בין ב"כ הצדדים מצויה הפרשנות לביטוי "ימיו של האסיר ספורים", כאשר הוועדה סקרה בהרחבה את פסיקת בית-המשפט העליון הרלבנטית, ואין לנו אלא לחזור על עיקריה.

33. משמעותו של המונח "ימיו ספורים" נדונה ונבחנה ברע"ב 11860/05 פלוני נגד בית-המשפט המחוזי בתל-אביב [25.1.2006] (להלן: "עניין פלוני") שם נקבע על-ידי כב' השופט רובינשטיין (כתוארו אז) כך (בפסקאות ז(7)(א) ו- (8)):

"מה פירוש 'ימיו ספורים'? האם אדם שבשל חולניותו 'ימיו ספורים' שבחוק שחרור על-תנאי ממאסר צריך להיות 'חולה הנוטה למות', או שמא 'חולה בשלב סופי'?"

אמנם, אין ההגדרות עוסקות באותה מאטריה משפטית, אך יש מקום ללמוד מזו לזו, תוך מאמץ להרמוניה. לעניות דעתי התשובה לכך היא בנקודת ביניים, הקרובה יותר ל"חולה בשלב סופי". סבורני כי המדובר לעניין "ימיו ספורים" במי שהערכה הרפואית תראה אותו למצער כנוטה למות, אך הוא מצוי בשלב מתקדם כזה של המחלה כך שתוחלת החיים שניתן לאמדה על פי הערכה רפואית של רופא המנוי ברשימה שקבע המנהל הכללי של משרד הבריאות לפי סעיף 7(ה) לחוק דנא, היא של חודשים מעטים (לדידי - כחודשיים שבהם יוכל לשהות מחוץ לכלא); אין צורך להציג דרגה של "שלב סופי", קרי, שבו תוחלת החיים אינה עולה על שבועיים. מדוע הגעתי לתובנה זו? הדעת נותנת כי המחוקק לא סבר שהחולה האסיר צריך להגיע למצב של גסיסה או ערב גסיסה כדי להשתחרר כיוון שימיו ספורים, ואף המדינה לא טענה לכך אלא דיברה על מבחן גמיש. צריך לדעתי להיות שלב שקודם ל"שלב סופי" במידה מסוימת. נכון ש"שבועיים" אינו נשמע מילולית רחוק מימים ספורים, אך הממד האנושי, בהקשר של שהות בכלא על משמעה, ונוכח ההליכים הנדרשים לבירור, מרשה הערכה רחבה יותר במידה מסוימת. תכלית הסעיף היא לאפשר לאדם לסיים את חייו מחוץ לכתלי הכלא. "ימים" אין לקרוא מילולית, כמעט כ"ימים של גסיסה", אלא כתקופה אחרונה של חיים שלא בכלא...

...כיצד תיעשה הערכה באשר ל"ימיו ספורים"? אם סבר המחוקק בחוק החולה הנוטה למות שניתן להעריך מועדים לתוחלת חיים כגון שישה חודשים וכגון שבועיים, הדעת נותנת כי ניתן להעריך בחוק נשוא ענייננו גם תוחלת של חודשים מעטים, כגון - לדידי - כחודשיים. מובן כי כל אלה אומדנים הנערכים על פי ניסיון החיים, ואינם מתימרים לדיוק; יום פקודתו של אדם מסור בידי שמים..."

34. ברע"ב 5708/06 פלוני נגד ועדת השחרורים המיוחדת [19.9.2006], התייחס גם כב' השופט דוד חשין למונח זה בזיקה להלכה שנקבעה בעניין פלוני ולאמור בסעיף 7(ג) לחוק (בפסקה 6):

"תכליתו הבסיסית של הוראת החוק הנוגעת לענייננו היא שמירה על כבודו של האדם האסיר בתקופה האחרונה של חייו. לצד תכלית זו עומדת תכלית חשובה נוספת, והיא שמירה על שלומם של קורבנות העבירה (סעיף 7(ג) לחוק). פרשנות ראויה של הוראות החוק תיישב בין התכליות הללו. לכן, ראוי לפרש את המונח "ימיו ספורים" בצורה דינמית, המביאה בחשבון, בין היתר, גם את חומרת העבירה אותה ביצע המבקש, בשל השפעתה הישירה על עוצמת הפגיעה שתיגרם לשלום הקורבן בשחרורו המוקדם של האסיר... "ימיו ספורים" הינו אפוא מושג גמיש ודינמי, אשר יתפרש לאור תכליותיו המורכבות של החוק..."

35. ברע"ב 5647/13 אלמיאטל פרג' נגד מדינת ישראל [13.10.13] (להלן: "עניין אלמיאטל"), נקבע על-ידי כב' השופט עמית (בפסקה 9), כי:

אפילו על פי גישתו המרחיבה של השופט רובינשטיין בעניין פלוני, ניתן 'למתוח' את המונח 'ימים ספורים' לתקופה של עד חודשיים... בכל מקרה, המחוקק נקט במונח 'ימים ספורים', ואין לעקם רצונו וכוונתו של המחוקק, ולהחליף 'ימים ספורים' ב'חודשים ספורים'."

עוד הוזכר שם, כי הוראת החוק באשר לשחרור זמני, המסמיכה את הוועדה לשחרר על תנאי אסיר שימיו ספורים לפרק זמן שלא יעלה על חצי שנה ואף להאריכה, אינה מביאה לפרשנות לפיה המחוקק התכוון ל"חודשים ספורים". נקבע, כי סמכות זו של הוועדה **"נובעת מכך שקציבת תוחלת חיים אינה מדע מדויק, ואף רופא מיומן אינו יכול לקבוע במדויק יום פקודתו של אדם..."** (שם).

36. עיון בהחלטת הוועדה ובכל המסמכים מעלה, כי הוועדה יישמה באופן ראוי את הכללים שנקבעו בפסיקת בית-המשפט העליון לעניינו של העותר.

37. הוועדה בחנה דו"ח רפואי שנערך ביום 8.3.2020 על-ידי רופאה אונקולוגית מטפלת (נספח ד' לכתב התשובה) ולפיו 80 אחוז מהחולים עם אותו הגידול מתים בחלוף שלושה עד עשרה חודשים. הוועדה קבעה לאחר עיון במכלול החומרים, כי פרק זמן זה שנקבע בחוות-הדעת בא בגדר "חודשים ספורים" אך אינו בא בגדר "ימים ספורים" כפי שדורש החוק (פסקה 10 להחלטת הוועדה).

38. ב"כ העותר השמיע טענות רבות לגבי ה"תפנית" בעמדתו של ד"ר פרנקל אשר הביאה לשיטתו לפער בלתי מוסבר בין חוות-הדעת הראשונה לבין חוות-הדעת השניה, והיפנה אצבע מאשימה כלפי מגוון גורמים. עם זאת, במישור העובדתי הוועדה קבעה בצדק, כי אמנם העותר מתמודד עם מחלת סרטן גרורתית ללא מקור ידוע, אך בפרק הזמן שחלף מאז החל בטיפולים (ביום 2.1.20), חל שיפור במצבו של העותר וניתן לומר כי חלה נסיגה בפיזור הגרורות.

ואכן, עיון במסמכים הרפואיים מבית-החולים מבסס את אותו שיפור המתואר בסיכום חוות-הדעת השניה של ד"ר פרנקל. מעיון בסיכום ביקור מבית-החולים מיום 17.3.2020 (נספח ה' לכתב התשובה), יום הטיפול הרביעי, עולה כי קיים CT המצביע על שיפור בממצאים; בדיקות CT נוספות שנערכו בחודש אפריל הצביעו על הקטנה ניכרת של הממצאים באגן והיעלמות הקשריות בבית החזה (סעיף 7 לחוות הדעת השניה ונספח מג' לכתב התשובה).

39. לצד השיפור המתואר, גם אנו, כמו הוועדה, איננו מתעלמים מכך שמצבו של העותר קשה והוא נזקק לסיוע וככל הנראה לתמיכה בכל מישורי חייו (אם כי לא הוגש תיעוד על כך). עם זאת, קביעת הוועדה כי אין בכך כדי להעיד כי הוא נוטה למות וימיו ספורים היא קביעה סבירה שאינה שגויה, ותואמת את פסיקת בית-המשפט העליון.

40. הוועדה הזכירה כי העותר צפוי לעבור טיפול אחרון ביום 14.5.2020. מהמסמכים שהוגשו לעיונו עולה, כי טיפול זה לא יצא לפועל במועד האמור.

41. לאור האמור לעיל, אנו רואים עין בעין עם הוועדה, אשר קבעה כי על-פי המסמכים שהיו לפניה, יש לקוות כי המצב הקליני השתפר עוד יותר עם סיום הטיפולים, ונראה כי העותר זוכה לטיפול מיטבי במסגרת שב"ס בשיתוף עם בית-החולים שמיר. בעת הזו, לא ניתן לומר כי ימיו של העותר ספורים, אלא

ניתן להניח כי הטיפולים הכימותרפיים האריכו את חייו של העותר ולא קיצרו אותם (כפי שקבעה הוועדה בפסקה 10 שורות 24 - 25).

42. לנוכח האמור, בצדק הוסיפה הוועדה, כי לא ניתן לומר כי מדובר במי שהמשך שהותו במאסר מסכנת את חייו באופן ממשי בשל חולניותו, אלא ההפך הוא הנכון: הטיפול שניתן לעותר במאסר הביא, כאמור, לשיפור במצבו. איננו מקלים ראש כלל וכלל בקשיים עימם מתמודד העותר, אותם תיאר לפנינו. עם זאת, כפי שקבעה הוועדה, גם הצורך הנוכחי של העותר בסיעוד זוכה למענה במסגרת שב"ס בדמות אסיר תומך המלווה את העותר וניתן לו מענה לצרכיו המורכבים, כפי שגם צוין במפורש בחוות-הדעת השנייה.

43. לאור האמור לעיל, קביעת הוועדה כי לא מצאה להורות על שחרורו של העותר לפי סעיף 7(א)(1) לחוק היא סבירה, ואף מתבקשת. מאותם נימוקים, לא ראתה הוועדה לשקול שחרורו הזמני של העותר לפי סעיף 7(ב)(1)(א) לחוק, המפנה לס"ק (א)(1).

44. אשר לסעיף 7(ב)(1)(ב) שעניינו שחרור זמני של חולה במחלת הסרטן קבעה הוועדה, לאחר סקירת פסיקה רלבנטית (ומעטה הקיימת בנושא) ותכלית החקיקה, כפי שזו באה לידי ביטוי בהצעת חוק שחרור על תנאי ממאסר (תיקון 11) (שחרור מטעמים רפואיים) התשע"א - 2011 מיום 13.6.11, כי המדובר בחלופה שנועדה לאפשר לאסיר חולה סרטן לעבור טיפולים מסכני חיים בקהילה בהתקיים התנאים האמורים בסעיף במסגרת שחרור זמני ממאסר, מתוך כוונה לשוב לבית-הסוהר עם סיומם. עוד קבעה בצדק, כי מקום שהבקשה לשחרור זמני אינה נתמכת במסמכים המלמדים על תוכנית טיפולים סדורה שהוכנה עבור האסיר, כפי שקרה בעניינו של העותר, דין הבקשה להידחות (רע"ב 2173/20 בן משה נגד מדינת ישראל [5.4.2020], בפסקה 14).

45. ושוב, אנו רואים עין בעין עם הוועדה שקבעה, כי עניינו של העותר אינו נופל בגדר הסעיף האמור. המסמכים מלמדים על כך, שהעותר אמור היה לסיים סדרה בת שישה טיפולים במחלתו, וככל שנמסר לנו, בשלב זה אין תכנון לפרוטוקול טיפולים נוסף. אשר לסדרת הטיפולים הנוכחית, העותר עבר אותו בין כותלי הכלא תוך הסתייעות בבית-החולים שמיר, ובאופן זה הושג שיפור במצבו, כאשר שב"ס ערוך ליתן לו מענה גם לגבי ההמשך בשלב זה.

46. לנוכח מסקנות אלו, הוועדה לא ראתה לנכון להרחיב באשר לעמדת נפגעי העבירה, ועל כן, גם אנו לא נרחיב בנושא זה. נאמר רק, כי לא יכולה להיות מחלוקת שהאינטרס הציבורי במובנו הרחב נוכח מעשיו הנפשעים של העותר, וכן האינטרס הציבורי במובנו הצר יותר, הגלום בעמדה הכאובה הזועקת ייאוש ועצב מתמשכים על גבי שנים של בני משפחת אורון ירדן ז"ל, בוודאי יישקלו בבוא העת במסגרת האיזון המורכב המתחייב מהקבוע בסעיף 7(ג) לחוק. מבלי לגרוע מהאמור, נסתפק כאן באמירה כי במקרה חמור זה, יש לראות לנגד עינינו את דבריו של כב' השופט עמית בעניין אלמיאטל (אשר צוטטו לעיל בפסקה 35), ואין מקום להתערב בהחלטת ועדת השחרורים אשר קבעה כי אין לשחרר את העותר שעה שחוות-הדעת הרפואית האחרונה מתארת שיפור במצבו.

47. סוף דבר: כמו הוועדה, אנו ערים לכך שהעותר מתמודד עם מחלת סרטן מפושטת, וברי כי תוחלת חייו התקצרה באופן משמעותי בשל המחלה הקשה (ובמיוחד כשהוא מתמודד גם עם מחלות רקע). לא קל להתמודד עם המחלה בנסיבות חיים רגילות, וההתמודדות היא קשה שבעתיים (אם לא למעלה מכך) מאחורי סורג ובריח. עם זאת, אין בכך כדי לשנות את מסקנתנו כי החלטת הוועדה היא סבירה ואינה מצדיקה התערבות שיפוטית, כאשר נזכיר כי נקודת המוצא היא שאין לעותר זכות קנויה להשתחרר ממאסר, גם על רקע מצבו הרפואי, והמדובר בעניין המסור לשיקול דעתה של ועדת השחרורים (רע"ב 2182/12 פלוני נגד ועדת שחרורים מיוחדת [2.4.2012], בפסקה 9).

48. אנו רואים לנכון לחזור ולהדגיש, כי סבירות החלטת הוועדה באה לידי ביטוי נוסף בסיפא שלה, לפיה - לצד התקווה כי ההטבה במצבו של העותר תימשך, הרי שאם חלילה תחול החמרה או הרעה במצב, ניתן יהיה לשוב ולפנות לוועדה בבקשה חדשה. הליך דיוני זה הוא הראוי ויאפשר מעקב אינטנסיבי אחר מצבו של העותר מתוך הבנה שהמדובר במצב דינמי. חזקה על רופאי השב"ס כי ימשיכו במעקב אחר מצבו הבריאותי של העותר, וככל שתחול החמרה במצבו, הרי שיגבשו חוות דעת אשר תאפשר לוועדה לערוך בחינה עדכנית של עניינו של העותר. אופן המעקב על-ידי הגורמים הרפואיים המוסמכים והאפשרות להביא את הדברים לדיון מחודש לפני הוועדה אף נקבעו במפורש בפסיקת בית-המשפט העליון:

**"משנקבע כי פלוני חולה במחלה חשוכת מרפא, יש מקום, מטעמים אנושיים, שהרופאים האחראים לטיפול בו, לא רק האדם עצמו ובני משפחתו, יעקבו אחר הדברים, באורח שיאפשר לוועדה החלטה מושכלת בעוד מועד. לא כל אסיר חולני יודע לאבחן את מצבו, לא לכל אסיר חולני יש בני משפחה ועורכי דין, ועל כן על רופאי שירות בתי הסוהר להיות ערים לעניין זה...
... בנוסף לרשות הנתונה למבקש לפנות לוועדת השחרורים במקרה של הרעה ממשית במצבו אשר משמעה סכנה מיידית לחייו... על רופאי שב"ס לערוך מעקב חודשי - הואיל וחודשיו הם ספורים - אחר מצבו, וככל שימצאו חלילה אותו להרעה שתקרב את סוף ימיו להערכתם... עליהם לפנות גם מיזמתם לוועדה." (עניין פלוני, פסקאות ז(8) ו- (14)).**

49. סוף דבר: בכפוף לאמור בפסקה 48 לעיל, העתירה נדחית.

50. בשולי הדברים ייאמר, כי לא ראינו לנכון להיענות לבקשת ב"כ העותר ולמסור פסק-דין מאוחד בעתירה זו, שעניינה שחרור מטעמים רפואיים ותקיפת החלטת הוועדה מיום 13.5.2020, יחד עם העתירה הראשונה, שעניינה שאלת שחרורו המוקדם של העותר נוכח מכלול נסיבותיו כפי שהיו בעת מתן ההחלטה הנתקפת מיום 23.7.2019 ובטרם אובחן כחולה במחלת הסרטן. אנו רואים דחיפות בהעברת פסק-דין זה לידי ב"כ הצדדים מתוך הבנה לדינמיות במצבו הרפואי של העותר.

51. בנוסף, ב"כ העותר ובאי-כוח המשיב יודיעו עד ליום 18.6.2020 האם מוסכם כי נוסח פסק-הדין

כפי שהוא יותר לפרסום (כשבאופן מכוון לא פירטנו נתונים שעלולים לפגוע בצנעת הפרט של העותר),
וככל שלא כך הם פני הדברים, יש לפרט באופן ספציפי מה הוא התוכן שמבוקש לשנותו ואנו נשקול את
הדברים.

52. המזכירות תמציא העתק מפסק-הדין לבאי-כוח משפחת אורון ירדן ז"ל, לב"כ העותר ולבאי-כוח
המשיב.

ניתנה היום, כ"ג סיוון תש"פ, 15 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

אבי גורמן, שופט

עמי קובו, שופט

דנה מרשק מרום, שופטת